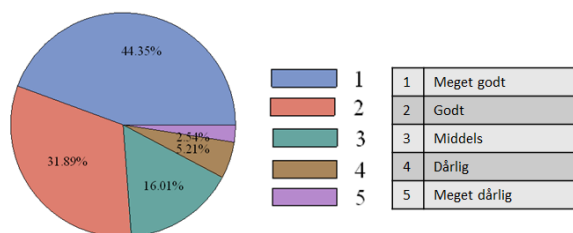

Avlsarbeid og forskning på helse hos boxere

Helseundersøkelsen fra 2012 viser at 76% av boxer-eiere er godt eller meget godt fornøyd med hundenes helse.

Hvor fornøyd er boxer-eier med boxerens helse?

Selv om de fleste er ganske godt fornøyd er det også en del som er misfornøyd med hundens helse. Sammenlignet med andre raser er det noe flere som er misfornøyd hos boxer. Vi skal ikke glemme at de fleste er fornøyd, men undersøkelsen viser altså at boxeren, som mange andre raser, har enkelte helseutfordringer.

Arvelig eller ikke arvelig?

Ulik forekomst av spesifikke sykdommer mellom raser er ofte et sterkt signal om den aktuelle sykdommen er påvirket av arv. Noen sykdommer er veldig arvelige, slik at hundene oftest blir syke hvis de arver uheldige gener fra foreldrene. Andre sykdommer kan være litt mindre arvelige, der hundene arver et sett med gener som **øker risikoen** for at de skal bli syke. Det betyr at de ikke behøver å bli syke selv om de har fått slike risikogener. MEN, hvis en ser på en gruppe av hunder som har slike risikogener, **vil mange flere av dem bli syke enn de som ikke har fått genene**. Hunder som har slike risikogener kan, selv om de ikke selv er syke, nedarve risikogenene til avkom, og bidra økt sykdomsrisiko hos dem.

Det er ikke alltid lett å vite hvordan en sykdom nedarves, men både for de veldig arvelige og de arvelige «økt-risiko-sykdommene» er det mulig å finne hvilke gener som er involvert og utvikle gentester.

Effektiv teknologi er utviklet. For å finne gener trengs flere prøver.

Det har vært en «teknologisk revolusjon» i genetisk forskning de siste årene, og en har i dag muligheter å finne gener som disponerer for sykdom på en effektiv måte. Dessverre er dette kostbar forskning og vanskelig finansiering gjør at det er begrensende muligheter til å drive forskning på helse/velferd hos hund. Likevel klarer man noen ganger med godt samarbeid mellom forskere og raseklubber å finne midler til å komme videre.

Den viktigste forutsetningen for å kunne finne gener som disponerer for arvelige sykdommer er at det samles inn prøver fra syke hunder og mange friske hunder som en kan sammenligne med. Dessverre er dette mangel på prøver som er den største utfordringen for mange prosjekter.

Vektlegging av (nyre)sykdommer i avlsarbeidet?

Her er det like mange oppfatninger som det er eiere og derfor er dette et kontroversielt tema. I situasjoner der det er utviklet gentester er de fleste enige om at man ikke bør gjennomføre parringer som kan gi syke avkom. Problemet og uenighetene er betydelig større i tilfeller der man er uenige/usikre på om en sykdom skyldes arv eller miljø eller begge deler. Mange blir derfor misfornøyd hvis gode hunder ikke anbefales brukt i avl og hvis man er usikre på/uenige i eller ikke aksepterer at hunden kan bidra til å gi avkom med nyresvikt.

For sykdommer med gentester er de fleste enige om at man ikke skal kombinere hunder som kan gi sykdom hos avkom. Dette står også klart i NKKs etiske regelverk. Men hva gjør vi hvis arvegangen ikke er helt klar, slik situasjonen er for mange nyresykdommer?

Generelt sett anbefales det ikke at hunder som har hatt avkom som har fått en sannsynlig arvelig sykdom parres med hunder som også har fått syke valper med lignende sykdom. Siden det er sterke holdepunkter for at mange nyresykdommer er arvelige, gjelder tilsvarende prinsipper der. En slik «doblign» ville øke sannsynligheten for at avkom blir syke, og for at risikogener blir ført videre.

Dersom man allikevel ønsker å bruke en slik hund flere ganger, fordi den har andre spesielt gode egenskaper, bør partneren være en hund fra linjer hvor lignende sykdommer ikke er sett eller med en lavest mulig forekomst. På denne måten reduseres risikoen for å få syke avkom.

Forskning på nyresykdommer hos boxer?

Hvilke sykdommer som bør prioriteres i forskning avhenger flere ting, og bør vurderes uavhengig av hva en vil legge vekt på i avlsarbeidet. Sykdommens alvorlighetsgrad, utbredelse, sikre diagnoser, arvelighet, mulighet for å lage gentester og ikke minst finansiering er viktige momenter. Selv synes jeg at **alvorlighetsgrad** er sentralt, og at et viktig mål må være å redusere sannsynligheten for at det fødes hunder som lider.

Det pågår en heftig diskusjon rundt nyresykdommer hos boxer. Jeg mener at dette er en sykdom som bør prioriteres i forskning (men det er fullt mulig å se på andre ting samtidig). Grunnen er at nyresykdommene er alvorlige, kan gå sterkt ut over hundenes livskvalitet og kan gi tidlig død. Samtidig ser det ut til at mange av nyresykdommene er ganske arvelige slik at det burde være mulig å finne gentester som kan redusere dette problemet på sikt. Jeg skriver «nyresykdommene» fordi det ikke er usannsynlig at det kan foreligge flere arvelige nyresykdommer hos boxer, som viser litt ulike symptomer og viser seg ved forskjellig alder. Videre er diagnostikken av sykdommene «grei» og det er meget viktig for å kunne få resultater av forskningen. Det burde også være lett å få tak i nødvendige prøver i løpet av noe tid. Når nødvendige prøver er innsamlet kan forskningen gjennomføres med «begrensede» ressurser. Vi har lyktes i å få tak i noe eksterne midler til å analysere prøver som kommer inn i prosjektet.

Manglende prøver den begrensende faktor

Egentlig kan jeg derfor ikke se at det er noen grunn til ikke å forske på nyresykdommer, siden innsamling av prøver burde kunne pågå «stille og rolig» uten for mye ressurser over tid; Det trengs prøver **BÅDE fra hunder med sannsynlig nyresykdom OG gamle friske hunder** til sammenligning. Utfordringen er å få prøver fra flest mulig syke/friske hunder, og vi har en følelse av det er mulig å bli bedre her. Mange syke som kunne vært viktige for forskningen får vi antagelig ikke tak i, enten fordi ikke alle er informert, fordi man ikke tror det er «rett type», eller fordi man ikke har tillit til at opplysninger behandles konfidensielt. For å unngå misforståelser; vi ønsker prøver av **ALLE** med mistenkt nyresykdom.

Dersom noen ønsker å bidra med prøver kan dette også gjøres ved direkte kontakt med Veterinærhøgskolen (22964780 / frode.lingaas @ nmbu.no). Husk at det ikke bare er hunder med mistenkt nyresykdom vi trenger – også prøver av gamle friske hunder er viktig. Alle hunder som er eldre enn 8-10 år kan gi verdifulle bidrag til forskningen ved å donere litt av sitt «nyre»-friske blod. Det gjør ikke noe om hunden har andre sykdommer. Eldre hunder må også til dyrlegen en gang i blant og skal kanskje likevel ta en blodprøve for andre ting? Hvem som skal vite om gaven bestemmer dere, enten det er en syk eller frisk hund.

Samarbeid

Uansett hva den enkelte mener om arbeidet/fokus på boxer-helse, har dere en ting felles—at dere er glade i rasen og hundene deres. Det finnes mange erfarne oppdrettere med masse kunnskap som ønsker å bidra til at den skal være så sunn og frisk som mulig. Det burde være fullt mulig å kombinere arbeidet med boxere som både skal være pene, funksjonelle og sunne. Det er derfor synd om uenighet om håndtering av informasjon om nyresvikt i klubben gjør at det blir vanskeligere å få tak i prøver som kan lære oss mer om nyresykdommer hos hund og utvikle en gentest som kan brukes til å redusere risikoen for nyresykdom.

Frode Lingaas, Veterinærhøgskolen